

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. III. Quâ ratione teneantur lege, seu statuo locali forenses, & peregrini?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

ve ante sive post pubertatem postulent se absolvi, posse Episcopū diocesānum absolutio- nis beneficium impertiri (non exigito illo juramento) quod propter defectum aetatis, in qua fuit commissus excessus, rigor sit mansuetudine temperandus. Ex his patet non ob- stare canones in contrarium adductos. Nam ex illis (collatis cum c. 1. & 2. de de- lectis puerorum, de quibus n. 566.) solum deducitur, impuberes propter delicta, in ea aetate commissa, excusari a pœnis, & censuris juris, exceptā solā excommunicatione, de qua in illis canonibus sermo est, imò etiam a pluribus aliis, quæ talis ex- communicatio incurfa post se trahit, quæ- le est onus accedendi Romanam sedem pro absolutione ab excommunicatione; vel juramento, cessante impubertate, ut dic- tum est.

§. III.

Quâ ratione teneantur lege, seu statuto locali forenses, & peregrini?

579. **S**EX casus sunt, in quibus obligationem Sagnoscunt & communiter conveniunt Doctores in hac quæstione, ut notat Castropalaus p. 1. tr. 3. D. 1. p. 24. §. 3. primus est, forenses teneri legibus locorum, cum accedit animò ibi figendi habitatio- nem; sic enim fit incola, & sortitur ibi forum, ratione habitationis, *L. domicilium, ff. ad municipalem*. Secundus, iisdem loci legibus teneri forenses, qui veniunt ad locum animò majore parte anni ibi commorandi; quia sic habent quasi domicilium in tali loco. Hinc ratione quasi domicilij possunt in tali loco recipere omnia Sacramenta (Ordine excepto, c. cum nullus, de temporibus ordinat. in 6.) Nam esto per hoc non consequantur domicilium in tali loco; tamen propter quasi domicilium (quod dicitur *assidua, & diuturna habitatio*) conveniri possunt, ut dicitur *L. 2. C. ubi Senatores*, ibi: *& assidue versatur*; & *L. 2. C. ubi de crimine agi oportet, juncta gloss. V. elegit*. Et ideo talis ibi mortuus, ibidem sepulturam habet, nisi alibi elegerit, ut docet Molina de just. tr. 2. D. 214. Tertius est, quod forenses, & peregrini teneantur ad leges locales in celebratione contractuum, c. *Dilecti*, & c. *fin. de foro compet.* & *L. quod si nolit, §. quia assidua, de adilit. edict. L. si heres ab-*
Tom. I.

sens. §. si quis tutelas, ff. de judic. sed Thomas Sanchez tamen de matr. l. 3. D. 18. n. 10. & Suarez cum Salas excipit contractum dotalem, volens debere in hoc attendi locum, ubi Vir habet domicilium, propter *L. exigere, ff. de judic.* ubi dicitur, *mulier debet (intellige, exigere) ubi maritus habet domicilium, non ubi instrumentum dotale scriptum est*: at exceptionem negat Castropalaus cit. §. 3. n. 4. quia aliud est, *dotis exactionem*, ac repetitionem fieri debere in loco, ubi Vir domicilium habet, quia bona Viri obligata sunt doti solvendæ; aliud *contractum de dote* debere celebrari juxta leges loci, ubi Vir domicilium habet. Primum dicitur in *c. L. exigere*; at non secundum. Quartus est, peregrinum teneri legibus loci, quæ transit, si tales etiam sint in loco sui domicilij secundum habitationem; quia sic non plus gravatur, quàm si esset domi. Sanchez de matr. l. 3. D. 18. n. 3. & 24. Quintus, peregrinum teneri legibus loci, latis ob commune bonum illius loci, v. g. ne advena ultra certos dies ibi moretur &c. Sanchez l. 1. in decal. c. 12. n. 36. alias enim ejus inquilini non haberent justam, ac sibi debitam defensionem: sed quoad hoc non æquè Doctores conveniunt, ut patebit ex seqq. Sextus, peregrinum teneri legibus communibus in loco, ubi vigent; esto in loco sui domicilij non sint in vigore ob consuetudinem contrariam; ita Suarez tom. 1. de Relig. l. 2. c. 14. n. 17. & 28. quia sic subest Legislatori, & consuetudo contraria illi solum favet favore locali, scilicet cet sui oppidi, vel civitatis; cum non egrediatur territorium: his præmissis:

Quæstio est, an forenses, & peregrini, 571. extra prædictos sex casus, teneantur statutis, & municipali lege locorum, per quæ transeunt; affirmativam sequitur Castropalaus tr. 3. D. 1. p. 24. §. 3. n. 11. extendens opinionem suam etiam ad vim coactivam, eò quod hoc pertineat ad pacem, & tranquillitatem communem talis loci; fatetur tamen etiam esse probabilem negativam, quam tenet Sanchez l. 3. matrimoniij, D. 18. n. 6. Lessius l. 4. de just. c. 2. dub. 7. n. 49. & plurimi alij. Ratio negantium fundatur potissimum in eo, quod lege locali, seu municipali non ligetur nisi subditus; peregrinus autem, & forensis, solum transiens, aut modicum dunta-

duntaxat sistens in loco aliquo, non est subditus illius loci; subditus enim non est nisi ratione originis, domicilij, contractus, vel delicti; ergo. Hæc ratio omnino probabilem reddit negantium opinionem, in quantum universaliter negat eam obligationem, seu in quantum loquitur de omnibus legibus localibus; quæ confirmatur in seqq.

572. Sed contra hoc instat sententia affirmantium ex eo, quod sic sequeretur, peregrinos, & forenses nec obligandos locali lege, latâ propter commune bonum talis loci. Nam etiam in dato casu dici posset, forenses, vel peregrinum non esse subditum origine, domicilio, contractu, delicto: & tamen in hoc casu eum tæneri concedunt, ut dictum est n. 570. Et ideo Castropal. cit. n. 13. censet, viatores obligari legibus municipalibus, quæ transeunt, non solum quoad vim directivam, seu culpam; sed etiam coactivam, & pœnalem. Nam si subduntur legi municipalis quoad vim directivam, transgrediendô, seu non servandô eâ, delinquant; & sic ratione delicti etiam fortiuntur forum, quoad pœnam.

573. Posset tamen à negantibus responderi, aliud esse bonum commune *generaliter*; aliud *specialiter*, nimirum specialis communitatis, & loci, quâ talis, conservationi necessarium; & in ordine ad hoc, non ad illud, quemlibet à natura subjici legibus, illud speciale bonum directè quærentibus. Nam unius loci conservatio præ altero potest indigere; ne hoc, aut illud fiat, v. g. ne inducantur tales mores, merces &c. unde omnino rectæ rationi consonum est, omnes, qui eò veniunt, naturali jure exigente, Præsidibus subjici, quibus per leges locales, *bonû speciale loci*, respicientes, eam communitatem gubernare datum est.

574. Dices: potest aliqua provincia, vel civitas ferre leges pro solis advenis, & peregrinis; ergo datur in republica potestas ad hanc obligationem inducendam; ant. pat. quia alias non posset se republica incolumem, ac indemnem servare; sic Abbas, & Hostiensis in *c. à nobis, elig. 1. de sent. excom.* Resp. ex hac, & priori ratione in n. 572. sententiam affirmantium omnino reddi valde probabilem; à negantibus autem eam doctrinam, indefinitè affirmantem, rectè antecedens distingui pos-

se, dicendô: illud procedere, quando illæ leges latae sunt *ob bonum speciale talis loci*; non *generale*, ut supra dictum est. Nam per hoc sufficienter provisum est defensionis, & conservationis talis loci.

Negantium opinio confirmari potest ex *c. à nobis, elig. 1. de sent. excom.* ubi Pontifex interrogatus, *an forenses comprehenderentur in excommunicatione, lata ab Episcopo pro futuris delictis?* respondit, *solos subditos comprehendi.* Ex hac enim Pontificia resolutione rectè colligitur, dicecesanorum legibus non comprehendi forenses, & peregrinos, seu viatores; cum ad hanc quæstionem: *an, ubi Episcopus sic pronuntiaverit (qui furtum fecerit, excommunicatus sit) hæc generalis clausula ad ipsius excommunicatoris subditos referatur? an generaliter extendatur ad omnes, qui non sunt de jurisdictione illius?* expressè responderit: *non nisi subditi ligantur.*

Dices 1. hoc solum procedere, quando Episcopus statuit excommunicationem, *per sententiam*; non autem, quando *per statutum*; id, quod tenet Suarez l. 3. de legibus, c. 33. à n. 9. dicens, forenses, & peregrinos omnino esse exclusos, seu non comprehensos in sententiis, & præceptis Superiorum localium (nam hæc afficiunt personas) secus in *statutis*, quia hæc afficiunt personam ratione loci subjecti statuenti. Verùm, si peregrini, & forenses possunt à supremo Domino alicujus loci ligari illius localibus statutis; poterunt etiam ligari non modò generalibus, sed etiam specialibus sententiis, & præceptis. Utrique enim casui communis est ratio antecedentis in eo sita, quod speciale bonum talis loci requirat etiam viatores, & forenses conformari cum reliquis de republica. Sic Castropal. cit. n. 15.

Deinde negari potest, responsum Pontificis in *c. à nobis* procedere solum de *præceptis*; non *statutis*, ut exponit P. Suarez cit. Nam responsio negativè data est ad quæsitum indefinitè, *an ejusmodi pronuntiatio Episcopi, ligentur tantum subditi*, vel etiam illi, *qui non sunt de jurisdictione illius?* pronuntiatum enim comprehendit non tantum *præcepta*, sed etiam *leges, & statuta.* Confirmari potest ex eo, quia *c. à nobis*, eodem modo procedit in hac quæstione de pronuntiato Episcopi, quo *c. ut animarum, de Constitut. in 6.* sed hoc

575

576

577

hoc etiam comprehendit statuta, & leges; ergo & illud; ita Salas hic *D. 14. S. 4. n. 44.* & alij.

578. Dices 2. licet Pontifex in *cit. c. à nobis*, expresse non dixerit, ibi advenas comprehendit; non tamen illos exclusit, sed quaestionem indecisam reliquit, ut locus daretur opinionibus; ergo ex illo textu non rectè probatur, advenas, peregrinos, & forenses non ligari localibus statutis; sic Castropalaus *cit. n. 15.* sed, nego antecedens. Nam Pontifex expresse respondit *negativè* ad quaestionem: *an eo Episcopi pronuntiato ligentur etiam illi, qui non sunt de jurisdictione talis Episcopi*; & affirmavit de solis subditis ejus.

579. Dices 3. S. Augustinus relatus in *c. quæ contra, dist. 8.* ait: quæ contra mores hominum sunt flagitia, pro morum diversitate sunt vitanda, ut pactum inter se gentis, aut civitatis, consuetudine, vel lege firmatum, nullà civis, aut peregrini libidine violetur; turpis enim est omnis pars universo suo non conveniens; ergo peregrini, etiam ex mente S. Doctoris, ligantur legibus loci. Resp. ex *n. 69.* D. Augustinum non condidisse legem; ejus tamen opinionem (ne contradicat Summi Pontificis decisioni in *cit. c. à nobis*, de quo *n. 552.*) quoad peregrinos rectè intelligi de obligatione statuti propter speciale bonum talis loci; non autem generale, ut diximus *num. 573.* & quoad hoc satisfieri, dicendò, esse obligationem decentiæ, & honestatis, vel etiam procedere de lege locali in materia jure naturali, divino, vel communi aliàs debità.

580. Ad extremum nota, ex hoc, quòd admittatur, viatores subijci statutis loci, quà transeunt, non rectè inferri, delinquentes in suo oppido, si aliò veniunt, posse ibi puniri. Nam etiam admittà sententià affirmante, Viatores obstringi legibus loci, quà transeunt, solum sequitur, eos subijci Judici loci, quà transeunt, in his, quæ ad rectam illius Reipublicæ gubernationem pertinent; ad quod nihil confert delictum alibi commissum. Unde in hac opinione viatorum obligatio ad leges locales est solum indirecta, quatenus ea Respublica pro conservatione sua petit inibi sistentes, aut transeuntes, pro tempore suæ moræ, cæteris conformari; sic Farinacius in *praxi l. 1. q. 7. Tom. I.*

à n. 6. quid autem tenendum de contrahendis vagorum matrimonijs, constabit ex *lib. 4.* quibus addo, quòd, si loci Parochus assistat matrimonio vagorum, non præmissà debità diligentia, & licentià Ordinarij, graviter peccet, matrimonium tamen valeat; sic Barbof. in *Trid. sess. 24. de reform. matr. c. 7. n. 4.* & apud eundem Sanchez, Pontius, & complures alij.

581. Quæres, an forenses, peregrini, & viatores gaudeant privilegijs locorum, quà transeant? Resp. notandum, quædam esse privilegia præcisè in favorem *incolarum*; quædam autem sita solum in exemptione à jure communi, v. g. quòd in tali loco celebretur festum aliquod ritu duplici, quòd alibi, vel solum sub simplici, vel nullo modo; quòd tali die in ejusmodi loco non sit festum fori, jejunium &c. Non gaudere privilegijs primi generis ex eo dici possèt, quia *viatores* non sunt *incole* talis loci. Dicit tamen possèt, etiam gaudere, saltem dum ibi sunt; si enim juxta probabilem sententiam, dum ibi sunt, ligantur legibus locorum, ut sic inquilinis conformentur, æquum est, ut fruantur favoribus; cum justum omnino sit, ut sentiat & commodum, qui sentit onus; & ex hac ratione à fortiori sequitur eos gaudere privilegijs secundi generis, nisi expresse restricta sint ad certum duntaxat populum, vel communitatem; ita sentire videtur Castropalaus *cit. p. 24. §. 5. n. 2.* cum Suarez, Sanchez, Salas, Bonacina, & alijs ibidem relatis.

582. Si quæras, qua ratione legibus teneantur vagi? Resp. *vagos censeri*, qui nullibi habent certam sedem. Hinc qui habens alicubi domicilium, inde abit animò nunquam redeundi, nec alibi, saltem majori parte anni habitandi, vagabundus est; ita Sanchez *l. 3. matrim. c. 25. n. 1.* &c. quo posito: Resp. quamvis Lessius *l. 4. c. 2. d. 7. n. 49.* & alij censeant, de his idem tenendum esse, quòd dictum est de peregrinis, nimirum non obstringi legibus municipalibus locorum, per quæ transeunt: probabilius tamen, illos teneri legibus loci, ubi actu sunt, & quamdiu ibi sunt, censeri à Castropalao *cit. p. 24. §. 4. n. 3.* Aliàs enim essent exempti ab omnibus legibus particularibus, quòd rectè ipsorum gubernationi repugnat; sic etiam Suarez *D. 14. de legibus, f. 4. n. 55.* & communis. Hæc tamen

tamen ratio non evertit probabilitatem sententiæ oppositæ. 1. quia per hoc non eximuntur à jure naturali, & divino, nec à jure comuni Ecclesiastico; imò nec à principali locorum, quæ transeunt, quod respicit *speciale bonum* talis Reipublicæ.

583. Dubium est, an vagus in loco, per quem transit, puniri possit de delicto alibi commissio; affirmativam tenet gloss. in *L. i. c. ubi de criminibus agi*; quam esse communiter receptam affirmat Farinacius in praxi *l. 1. q. 7. n. 13*. Alij rectius distinguunt, & dicunt, posse, *in defectu judicis loci, ubi deliquit*; secus, *cum ab hoc sibi remitti petitur*. Ratio primæ partis; quia judicis loci, quæ transit vagus, non est subditus in punitione delictorum alibi commissorum; cum hæc tendat, ut ex punitione fiat alijs exemplum, & dati scandali reparatio; quod, ubi deficit Judex loci, in quo peccatum est, ne crimina maneant omnino impunita, justè tribuitur Judicis alterius loci. Ratio secundæ parris est; quia ratione delicti factus est subditus loci, in quo deliquit; ergo hic *justè* illum exigit sibi reddi; consequenter Judex alterius loci, in quo non deliquit, tenetur eum *justè petenti* reddere; cum hæc sint correlativa justè, seu *jure petere*, ac *jure debere*; sic Decius in *tract. crimin. tom. 1. l. 4. c. 13. à n. 17*. Julius Clarus *l. 5. recept. sentent. in pract. crimin. q. 39. n. 7*. Azor *p. 1. l. 5. c. 11. q. 3*. quod procedit, si ve ambo Judices sint sub eodem, si ve sub diverso Principe; cum ratio militet pro utroque casu; sic Castropal. *cit. n. 5*.

§. IV.

An lex, vel statutum obliget existentem extra territorium Legislatoris?

584. Communis regula est negativa; fundatur in eo, quod *extra territorium jus dicenti non pareatur impunè*, juxta *c. 2. §. statuta, de Constit. in 6*. Et ideo, qui non paret, non incurrit pœnam legis. Non enim potest jurisdictionem exercere ultra limites suæ potestatis, *L. ult. ff. de jurisdict. omn. Judic.* & statuta non feruntur in personas absolutè, sed dependenter à territorio. *L. omnes populi, ff. de just. & jure*. Hinc subditus, etiam extra territorium temper *manet subditus ad obediendum*, sed *intra territorium*, non extra.

Hæc tamen regula declaratione indiget, ut rectè procedat. Primò enim non venit intelligenda pro casu, quo subditus, existens extra territorium, delinquit intra territorium; ut si existens foris, jaculetur in alium existentem intra territorium, & hic occidatur.

Verùm circa hanc declarationem advertendū est 1. cum Suar. *l. 3. de legibus, c. 22. n. 8. & de censur. D. 5. f. 4. n. 9*. illam posse adhiberi statuto vel *affirmativo*, nimirum exigendi positionem alicujus actus; vel *negativo*, nimirum exigendi omissionem alicujus actus. Advertendum 2. in hac materia maximè attendendum, *ubi delictum contra statutum censetur fieri?* si sit contra statutum positivum, seu affirmativum, ibi censetur committi delictum, per omissionem, ubi ex obligatione ponendus erat actus; sic si detur statutum exigens Titij præsentiam in territorio A v. g. triduo Pascatis; ubicunque sit Titius, dum eo tempore abest à territorio, delictum censetur fieri in ipso territorio; quia intra hoc tali tempore illius præsentia in loco exigebatur statuto.

Si autem sit statutum negativum, distinguendum est inter pœnas. Nam si transgressoribus imponat *censuram*, ibi censetur delictum committi contra tale statutum, ubi delictum consumatur, esto alibi sit inchoatum; nisi etiam censuram statuatur delicto solum attentato; cujus ratio est ex *L. qui non facit ff. de reg. juris*, ibi: *qui non facit, quod facere debet, videtur facere adversus ea, quæ non facit*; & colligitur ex *c. tuæ 11. de Cleric. non resident.* si autem imponat alias pœnas temporales, quoad has delictum committi censetur, & *ubi inchoatum, & ubi consummatum est*; hinc si quis in uno territorio delictum inchoet, & in alio consummet, ratione delicti sortitur forum in utroque loco, & puniri potest; *L. i. c. ubi de crimine agi oportet*, ibi: *ubi commissæ, vel inchoata sunt*.

Secundò non venit intelligenda dicta regula pro casu, si statutum violetur ab existente extra territorium, quando directè respicit rem in territorio sita (v. g. *ne frumentum distrahatur extra territorium*, vel *quovis anno conveniat ad synodum*) vel ipsius territorij speciale commodum; v. g. si sub pœna censuræ prohibeat mercatorem exerceri extra territorium; quia tunc inju-